

**Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кредитування суб'єктів господарювання

	<small>повна назва навчальної дисципліни</small>
для підготовки здобувачів освіти ступеня	фаховий молодший бакалавр <small>фаховий молодший бакалавр/молодший бакалавр/бакалавр</small>
галузі знань	07 Управління та адміністрування <small>шифр і назва галузі знань</small>
спеціальності	072 Фінанси, банківська справа та страхування <small>код і найменування спеціальності</small>
освітньо-професійна програма	Фінанси і кредит <small>назва освітньо-професійної програми</small>
статус дисципліни	обов'язкова <small>обов'язкова/вибіркова</small>

Харків, 2023 рік

Розробник: Постолюна Наталія Олександрівна, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст I категорії

Гарант освітньо-професійної програми: Нагорна Ірина Володимирівна, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук

Програму обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії економіки, управління та адміністрування, протокол від 01.09.2023 р. № 1.

Голова циклової комісії

Марина МЕЛЬНИЧУК

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії, протокол від 01.09.2023 р. № 1.

Голова методичної комісії

Олена ЗОЛОТУХІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Кредитування суб'єктів господарювання» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Предметом навчальної дисципліни є кредитні відносини підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Кредитування суб'єктів господарської діяльності» ґрунтується на результатах засвоєння дисциплін «Фінанси, гроші та кредит», «Сучасна економіка та бізнес середовище організації» та є основою вивчення навчальної дисципліни «Фінансово-економічна безпека організації».

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних і практичних знань у сфері кредитування підприємств.

Завдання навчальної дисципліни:

- визначити зміст, основні поняття та напрями банківського, комерційного та державного кредитування суб'єктів господарювання;
- розглянути особливості організації кредитного процесу та специфіки окремих видів кредитних операцій з підприємствами;
- проаналізувати методики банківського моніторингу процесів кредитування та мінімізації витрат, пов'язаних із банківською діяльністю;
- формувати уміння аналізу кредитоспроможності позичальника, врегулювання простроченої заборгованості;
- забезпечити оволодіння методами та інструментами кредитування суб'єктів господарювання, виробляти навички їх використання на практиці.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує досягнення таких **результатів навчання**:

РН 7. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 9. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів освіти таких **компетентностей**:

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі

навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Кредитування підприємств

Кредит, його функції, принципи та необхідність. Класифікація кредитів, які надаються підприємствам. Кредитні відносини та причини їх виникнення. Кредитний процес. Суб'єкти кредитних відносин та особливості їх взаємовідносин у процесі кредитування. Умови розвитку кредитних відносин. Об'єкти кредитування. Планування потреби в кредиті.

Тема 2. Кредитний ризик. Оцінка кредитоспроможності позичальника

Кредитний ризик його причини та структура. Методи мінімізації кредитних ризиків. Управління кредитним ризиком. Кредитний портфель банку, його якість та фактори, що впливають на його обсяг. Кредитна політика. Алгоритм механізму кредитування. Кредитоспроможність. Методи оцінки кредитоспроможності в системі внутрішнього контролю підприємства. Показники оцінювання фінансового стану позичальників згідно з рекомендаціями НБУ. Форми забезпечення кредитних зобов'язань. Проблемні позички і засоби реструктурування безнадійних боргів.

Тема 3 Банківське кредитування

Суть банківських кредитів. Класифікація банківських кредитів. Кредити в поточну діяльність. Кредити в інвестиційну діяльність. Кредитна угода. Етапи кредитного процесу. Класифікація форм забезпечення повернення позики. Резерв під кредитні операції.

Тема 4. Комерційний кредит

Призначення і особливості комерційного кредиту. Кредитні відносини між контрагентами. Переваги і недоліки комерційного кредиту. Види комерційного кредиту. Лізинговий кредит. Фінансовий та операційний лізинг.

Тема 5. Державний кредит

Мета і функції державного кредиту. Бюджетні позики. Умови надання державних позик підприємствам. Фонд державного майна України. Державний позабюджетний фонд приватизації.

Тема 6. Коротко та довгострокове кредитування суб'єктів господарювання

Короткострокове кредитування. Овердрафт: ознаки та переваги. Сутність та види операцій РЕПО. Вексельний обіг: сутність, особливості обігу та проблеми обігу в Україні. Сутність та класифікація видів факторингу. Факторингова угода: етапи та вимоги. Довгострокове кредитування. Кредити в інвестиційну діяльність.

Тема 7. Проблемні та безнадійні борги

Застава. Гарантія. Поручительство. Цесія. Страхування відповідальності та фінансових ризиків. Проблемні позики та система моніторингу за проблемною заборгованістю. Етапи роботи з проблемною заборгованістю юридичних осіб.

Навчально-методичне забезпечення освітнього компоненту доступне на Порталі навчальних ресурсів Харківського торговельно-економічного фахового коледжу ДТЕУ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми дисципліни	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Лк	Сз	Пз	Лз	СРС		Лк	Сз	Пз	Лз	СРС
Тема 1. Кредитування підприємств	19	4	–	4	–	10	–	–	–	–	–	
Тема 2. Кредитний ризик. Оцінка кредитоспроможності позичальника	19	4	–	4	–	11	–	–	–	–	–	
Тема 3 Банківське кредитування	19	4	–	4	–	11	–	–	–	–	–	
Тема 4. Комерційний кредит	19	4	–	4	–	11	–	–	–	–	–	
Тема 5. Державний кредит	20	4	–	4	–	12	–	–	–	–	–	
Тема 6. Коротко та довгострокове кредитування суб'єктів господарювання	20	4	–	4	–	12	–	–	–	–	–	
Тема 7. Проблемні та безнадійні борги	20	4	–	4	–	12	–	–	–	–	–	
Усього годин / кредитів ECTS	135/4,5	28	–	28	–	79	–	–	–	–	–	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Кредитування підприємств

Питання 1. Врегулювання простроченої заборгованості та захищена категорія осіб.

Питання 2. Стягнення проблемної заборгованості.

Тема 2. Кредитний ризик. Оцінка кредитоспроможності позичальника

Питання 1. Порядок визначення показника ризику кредиту, наданого юридичній особі.

Питання 2. Засоби захисту від кредитного ризику.

Тема 3 Банківське кредитування

Питання 1. Банківський моніторинг за своєчасним і повним погашенням заборгованості.

Питання 2. Порядок розрахунку ціни кредиту.

Питання 3. Критерії класифікації кредитних операцій для проведення їх аналізу.

Тема 4. Комерційний кредит

Питання 1. Порівняльна характеристика банківського кредитування із різними видами комерційного.

Питання 2. Дослідження ринку комерційного кредитування України.

Тема 5. Державний кредит

Питання 1. Кредитування підприємств міжнародними фінансово-кредитними інститутами.

Питання 2. Державне кредитування малого бізнесу.

Питання 3. Аналіз діючих на території України грантів для підприємств та їх аналіз.

Тема 6. Коротко та довгострокове кредитування суб`єктів господарювання

Питання 1. Вексельний обіг в Україні

Питання 2. Бізнес-план як інструмент отримання кредиту на розвиток бізнесу.

Тема 7. Проблемні та безнадійні борги

Питання 1. Врегулювання простроченої заборгованості та захищена категорія осіб.

Питання 2. Стадії стягнення проблемної заборгованості.

Питання 3. Правові аспекти здійснення претензійно-позовної роботи банку з проблемними кредитами.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти регламентується Положенням про самостійну роботу здобувачів освіти у ВСП «Харківській торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу використовуються такі форми оцінювання та схема розподілу балів:

№	Рейтингові оцінки	Максимальні бали
1	Поточний контроль	60
1.1	<i>Тема 1 Кредитування підприємств</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання семінарських завдань	3
	Тестування	3
1.2	<i>Тема 2 Кредитний ризик. Оцінка кредитоспроможності позичальника</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.3	<i>Тема 3 Банківське кредитування</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.4	<i>Тема 4 Комерційний кредит</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	1
1.5	<i>Тема 5 Державний кредит</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	2
1.6	<i>Тема 6. Коротко та довгострокове кредитування суб'єктів господарювання</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	2
1.7	<i>Тема 7. Проблемні та безнадійні борги</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	3
1.8	Робота з викладачем	20
2	Підсумковий семестровий контроль	40
3	Оцінка з дисципліни	100

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою. Умовою допуску до екзамену є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного

контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів освіти у ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Тема 1. Кредитування підприємств

Основні джерела інформації

1. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : НУ «Острозька академія», 2021. С. 130–258.

2. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2020. С. 91–102.

Додаткові джерела інформації

3. Жирій К. Кредитування бізнесу в умовах війни. *Інформаційне агентство Уніан*. 12.09.2022. URL: <http://surl.li/hbjpm>.

Тема 2. Кредитний ризик. Оцінка кредитоспроможності позичальника

Основні джерела інформації

1. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навчальний посібник. Ужгород : Говерла, 2018. С. 128–132, 352–360.

Додаткові джерела інформації

2. Змінено окремі підходи до оцінки банками кредитного ризику. *Національний банк України*. 17.06.2022. URL: <http://surl.li/hbjqr>.

Тема 3 Банківське кредитування

Основні джерела інформації

1. Стечишин Т. Б., Луців Б. Л. Банківська справа : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 289–318.

2. Ситник Н. С., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С. 275–295.

3. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навчальний посібник. Ужгород : Говерла, 2018. С. 109–127.

Тема 4. Комерційний кредит

Основні джерела інформації

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003. № 436-IV. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

2. Фінанси підприємств : підручник / Власова Н. О. та ін. Харків : Світ Книг, 2018. С. 152–159, 163–170.

Тема 5. Державний кредит

Основні джерела інформації

1. Фінанси : навчальний посібник : експрес курс / Волохова І. С. та ін. Харків : ПромАрт, 2018. С. 105–113.
2. Фінанси підприємств : підручник / Власова Н. О. та ін. Харків : Світ Книг, 2018. С. 159–163.

Додаткові джерела інформації

3. Присяжна Л. За час дії воєнного стану бізнес отримав доступних кредитів на 53,95 млрд грн. *Ліга закон*. 12.10.2022. URL: <http://surl.li/hbjhl>.

Тема 6. Коротко та довгострокове кредитування суб`єктів господарювання

Основні інформаційні джерела:

1. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2374-III. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>.
2. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навчальний посібник. Ужгород : Говерла, 2018. С. 171–177.
3. Ушакова О. А. Банківські операції : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2021. С. 123–136.

Додаткові інформаційні джерела:

4. Демчук Н. І., Довгаль О. В., Владика Ю. П. Банківські операції : навчальний посібник. Дніпро : Пороги, 2017. С. 283–385.
5. Супрун А., Котлярова І., Ткаченко О. РЕПО з контролем ризиків простими словами. Експертна платформа. 12.03.2021. URL: <http://surl.li/hbjmv>.
6. Факторинг в Україні. *Bankchart*. URL: <http://surl.li/hbjnk>.

Тема 7. Проблемні та безнадійні борги

Основні інформаційні джерела:

1. Фінансовий менеджмент у банку : навчальний посібник / Журавльова Т. О., Макаренко Ю. П., Турова Л. Л., Сірко А. Ю. Дніпро : Пороги, 2021. С. 227–236.
2. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навчальний посібник. Ужгород : Говерла, 2018. С. 123–132.